

2019

Σχέδιο Αξιολόγησης

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ LEADER ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΑ 2014 – 2020

ΜΟΝΑΔΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	1
2. Προετοιμασία Σχεδίου Αξιολόγησης.....	2
2.1. Ομάδα Αξιολόγησης.....	2
2.2. Χάρτης ενδιαφερόμενων (Stakeholders Map).....	2
2.3. Ανάλυση φάσεων τοπικής στρατηγικής (Lifecycle analysis).....	4
2.4. Οριοθέτηση του εύρους του σχεδίου αξιολόγησης.....	5
2.5. Μοντέλο της Λογικής Παρέμβασης (Logic Model).....	6
2.6. Ερωτήματα αξιολόγησης.....	7
2.7. Δείκτες.....	8
3. Σχέδιο Αξιολόγησης (Evaluation Plan).....	10
3.1. Περίληψη Σχεδίου Αξιολόγησης.....	11
3.2. Σκοπός Αξιολόγησης.....	11
3.2.1. Γενικοί στόχοι των ενεργειών αξιολόγησης.....	11
3.2.2. Οριοθέτηση του εύρους του σχεδίου αξιολόγησης.....	11
3.3. Αντικείμενο της αξιολόγησης.....	11
3.3.1. Ερωτήματα αξιολόγησης.....	11
3.3.2. Θεματικές αξιολογήσεις.....	11
3.3.3. Δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν για την απάντηση των ερωτημάτων αξιολόγησης.....	11
3.3.4. Μέθοδοι για την απάντηση των ερωτημάτων αξιολόγησης.....	12
3.4. Χρονοδιάγραμμα ενεργειών αξιολόγησης.....	12
3.5. Μηχανισμός διεξαγωγής της αξιολόγησης.....	12
3.6. Εκθέσεις και Πόροι Αξιολόγησης.....	12
4. Παραρτήματα.....	14
4.1. Υπόδειγμα Τεχνικού Δελτίου Δείκτη.....	14
4.2. Δείκτες ΚΣΠΑ για Ιδιωτικές Επενδύσεις.....	15
4.3. Δείκτες ΚΣΠΑ για Δημόσιες Επενδύσεις.....	16
4.4. Παραδείγματα ερωτημάτων αξιολόγησης.....	17

1. Εισαγωγή

Η αξιολόγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των τοπικών στρατηγικών στο πλαίσιο παλαιότερα του LEADER και τώρα του CLLD, έχει αποτελέσει αντικείμενο αρκετών δράσεων ανάπτυξης ικανοτήτων. Ήδη για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο έχουν εκδοθεί δύο υποστηρικτικά κείμενα:

1. Οι [κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του LEADER](#), του European Evaluation Helpdesk, Αύγουστος 2017 και
2. Το [εγχειρίδιο για τις ΟΤΔ και ΟΤΔ Αλιείας](#), του Δικτύου Περιοχών Αλιείας (FARNET), Μάιος 2018

Παρά το γεγονός ότι τα κείμενα αυτά παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για το αντικείμενο της αξιολόγησης σε τοπικό επίπεδο, δεν καλύπτουν τη μεθοδολογία που απαιτείται προκειμένου να αναπτυχθεί ένα πλήρες σχέδιο αξιολόγησης που καθοδηγεί τη διαδικασία αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης τυχόν ανάθεσης σε εξωτερικό αξιολογητή αλλά κυρίως προωθεί μια συνολική συζήτηση εντός της ΟΤΔ για τον τρόπο και το πλαίσιο λειτουργίας της.

Σκοπός, επομένως του παρόντος εγγράφου εργασίας είναι να βοηθήσει τις Ομάδες Τοπικής Δράσης να κατανοήσουν τη μεθοδολογία ανάπτυξης σχεδίων αξιολόγησης, κεντρικό στοιχείο των οποίων είναι η ανάπτυξη καίριων ερωτημάτων αξιολόγησης και μάλιστα με τρόπο που να παρέχει πληροφορίες όχι μόνο σχετικά με το «αν» και «κατά πόσο» ήταν επιτυχημένες οι παρεμβάσεις (με την έννοια της καταλληλότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας) αλλά και για το «πως» και «γιατί» οι στρατηγικές κατέληξαν στα όποια επιτεύγματα.

Για το σκοπό αυτό παρουσιάζονται στο παρόν κείμενο ορισμένες διαδικασίες και μέθοδοι που περιλαμβάνονται στο [Systems Evaluation Protocol](#), που αναπτύχθηκε από το Πανεπιστήμιο Cornell (Cornell Office for Research and Evaluation) και το αντίστοιχο online λογισμικό του [Netway](#).

Κάθε ΟΤΔ δεν είναι απαραίτητο να αναπτύξει μόνο ένα σχέδιο αξιολόγησης που να αποτυπώνει κάθε λεπτομέρεια της τοπικής στρατηγικής, καθώς η πολυπλοκότητα που θα πρέπει να ενσωματωθεί σε αυτό είναι πολύ μεγάλη και θα μπορούσε να καταστήσει την όλη διαδικασία μη διαχειρίσιμη.

Αυτό, ταυτόχρονα, δεν σημαίνει ότι δεν είναι δυνατή η ανάπτυξη ενός σχεδίου αξιολόγησης για το σύνολο της τοπικής στρατηγικής. Στην περίπτωση αυτή, τα δομικά στοιχεία της τοπικής στρατηγικής (ενέργειες σχεδιασμού και υλοποίησης, εκροές, αποτελέσματα, επιπτώσεις) καθώς και οι σχέσεις μεταξύ τους δεν θα περιγραφούν με εξαντλητική λεπτομέρεια. Ένα σχέδιο αξιολόγησης αυτής της μορφής θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για να αναγνωριστούν θέματα που χρήζουν λεπτομερέστερης ανάλυσης (θεματικές αξιολογήσεις, για κάθε μια από τις οποίες αναπτύσσεται ειδικό σχέδιο αξιολόγησης) ή/και να καταρτισθούν προδιαγραφές τυχόν ανάθεσης σε εξωτερικό αξιολογητή.

Το παρόν κείμενο δομείται σε δύο βασικά μέρη: το ένα αφορά την προετοιμασία του σχεδίου αξιολόγησης και το άλλο περιγράφει τα περιεχόμενα ενός ενδεικτικού σχεδίου αξιολόγησης.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι το κείμενο αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια υποστήριξης των ΟΤΔ στην προσέγγιση των αξιολογήσεων σε τοπικό επίπεδο και θα παραμένει συνεχώς ανοιχτό, ώστε να εμπλουτίζεται με τις παρατηρήσεις των ΟΤΔ επί των περιεχομένων του όσο και με την εμπειρία που θα αναπτύσσεται κατά την υλοποίηση των ενεργειών σχεδιασμού και υλοποίησης των αξιολογήσεων.

2. Προετοιμασία Σχεδίου Αξιολόγησης

Για την καλύτερη προετοιμασία του Σχεδίου Αξιολόγησης, κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθούν τα παρακάτω βήματα:

1. σύσταση Ομάδας Αξιολόγησης εντός της ΟΤΔ·
2. καταγραφή των ομάδων που επηρεάζουν και επηρεάζονται από το σχεδιασμό και την υλοποίηση των τοπικών στρατηγικών·
3. ανάλυση των φάσεων μιας τοπικής στρατηγικής·
4. οριοθέτηση του αντικειμένου της αξιολόγησης·
5. ανάπτυξη ενός μοντέλου που περιγράφει σχηματικά τα λογικά βήματα σχεδιασμού και υλοποίησης της τοπικής στρατηγικής καθώς και τις σχέσεις μεταξύ ενεργειών, εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων·
6. ανάπτυξη ερωτημάτων αξιολόγησης·
7. ανάπτυξη δεικτών μέτρησης των επιτευγμάτων της τοπικής στρατηγικής.

Μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω βημάτων, η Ομάδα Αξιολόγησης θα είναι σε θέση να καταρτίσει ένα συνολικό ή/και περισσότερα θεματικά σχέδια αξιολόγησης, στη βάση του υποδείγματος που περιλαμβάνεται στην Ενότητα 3.

2.1. Ομάδα Αξιολόγησης

Θα ήταν χρήσιμο να οριστεί μία ομάδα αξιολόγησης σε επίπεδο ΟΤΔ, με έναν υπεύθυνο, που θα είναι αρμόδια για θέματα αξιολόγησης.

Στην ομάδα αυτή κρίνεται σκόπιμο να συμμετέχουν τόσο στελέχη της υπηρεσιακής δομής όσο και εκπρόσωποι του εταιρικού σχήματος.

Ο ρόλος της ομάδας αξιολόγησης είναι να πραγματοποιήσει τα απαραίτητα βήματα για την εκπόνηση του σχεδίου αξιολόγησης και, στη συνέχεια, να μεριμνήσει για την υλοποίησή του.

2.2. Χάρτης ενδιαφερόμενων (Stakeholders Map)

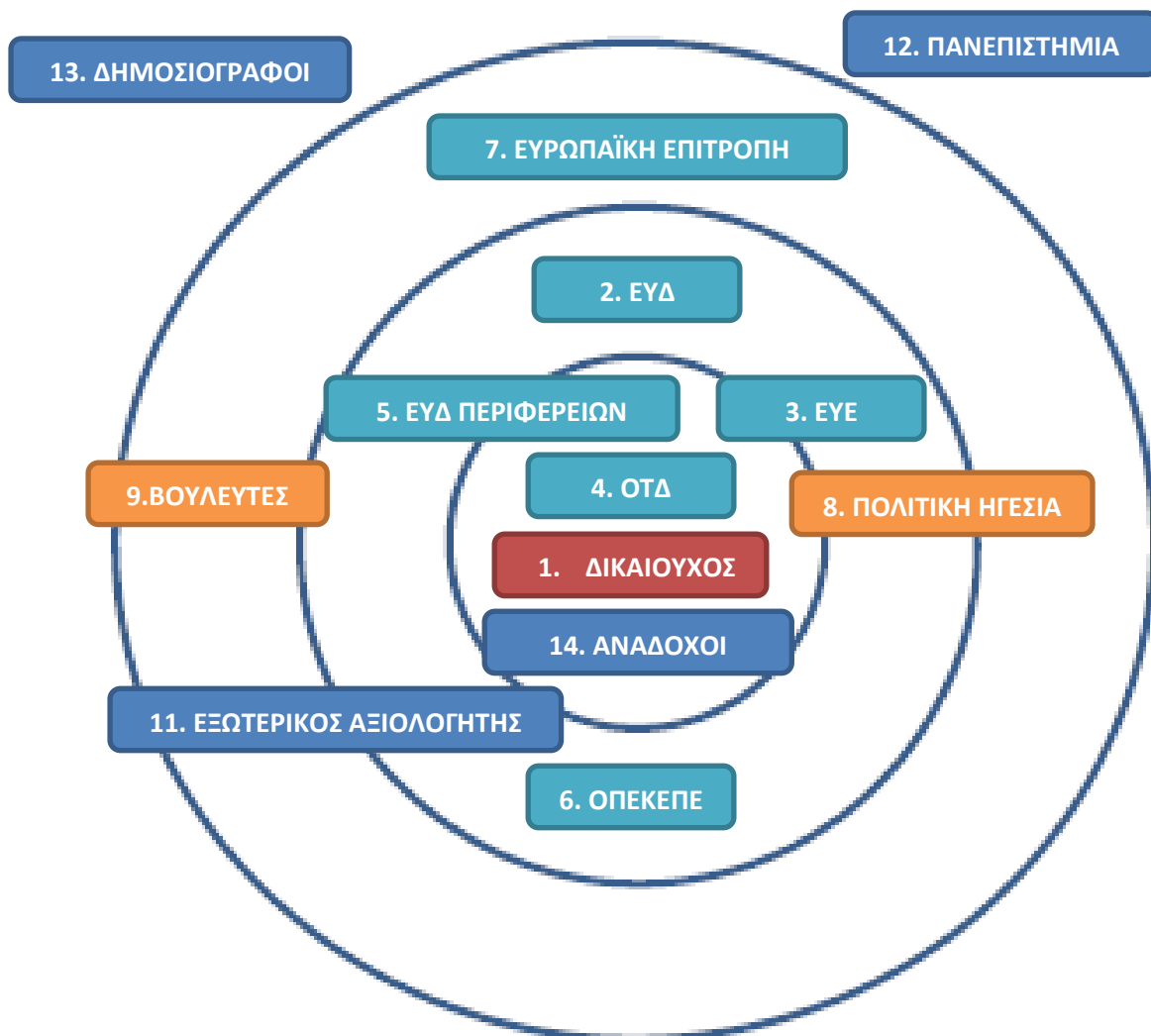
Η ομάδα αξιολόγησης αναλαμβάνει τη δημιουργία ενός χάρτη με όλες τις ομάδες ή φορείς που ενδιαφέρονται για την τοπική στρατηγική.

Σκοπός της καταγραφής είναι να διαφανούν πληροφορίες σχετικά με:

- τις ομάδες ενδιαφερομένων που μπορούν να συνεισφέρουν, με την άποψή τους, στην αξιολόγηση·
- τις ομάδες - στόχους των ενεργειών διάδοσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

Ο χάρτης μπορεί να έχει τη μορφή του παρακάτω σχήματος και αποτελεί μία οπτική απεικόνιση των ενδιαφερόμενων και της σχέσης τους. Οι ενδιαφερόμενοι που ενδιαφέρονται ή επηρεάζουν περισσότερο το τοπική στρατηγική πρέπει να απεικονίζονται πλησιέστερα στο κέντρο του χάρτη, ενώ αυτοί που ενδιαφέρονται ή το επηρεάζουν λιγότερο θα πρέπει να βρίσκονται στους εξωτερικούς κύκλους.

Ο χάρτης συνδιαμορφώνεται από όλα τα μέλη της ομάδας αξιολόγησης, είναι ανεπίσημος και θα μπορούσε να αποτελεί παράρτημα του Σχεδίου Αξιολόγησης. Για τη δημιουργία του χάρτη ενδιαφερομένων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το παρακάτω σχήμα ή/και το εργαλείο netway (www.evaluationnetway.com).

Διάγραμμα 1. Ενδεικτικός χάρτης ενδιαφερομένων (Stakeholders Map) για τη δράση 19.2.5 : Βασικές υπηρεσίες, ανάπλαση χωριών και διατήρηση της τοπικής κληρονομιάς.

Ο χάρτης συνοδεύεται από έναν κατάλογο όπου κάθε ομάδα ενδιαφερομένων αντιστοιχίζεται με τους κύριους στόχους της και τα ιδιαίτερα κίνητρά της, που καθοδηγούν το ενδιαφέρον της για το πρόγραμμα και τη διάθεση συμμετοχής της. Η πρώτη αυτή καταγραφή βασίζεται στην αντίληψη των μέλη της ομάδας αξιολόγησης για κάθε ομάδα ενδιαφερομένων αλλά, στη συνέχεια, μπορεί να επικυρωθεί με κατάλληλη έρευνα πεδίου.

Ο κατάλογος αυτός καταρτίζεται με σκοπό, αρχικά, να διαμορφωθεί μια πρώτη ένδειξη της ευθυγράμμισης των στόχων της τοπικής στρατηγικής με τα κίνητρα κάθε ομάδας ενδιαφερομένων. Μπορεί να εμπλουτίζεται με περισσότερες πληροφορίες όσο προχωρά η διαδικασία ανάπτυξης του σχεδίου αξιολόγησης αλλά και κατά την υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής. Στην τελική του μορφή μπορεί να συμβάλλει:

- στη διατύπωση εξηγήσεων για τα αποτελέσματα των ενεργειών σχεδιασμού και υλοποίησης της τοπικής στρατηγικής·
- στη διαμόρφωση στοχευμένης στρατηγικής διάδοσης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης αλλά και των συνολικών επιτευγμάτων της τοπικής στρατηγικής.

2.3. Ανάλυση φάσεων τοπικής στρατηγικής (Lifecycle analysis)

Η αναλυτική καταγραφή των ενεργειών ενός προγράμματος είναι ιδιαίτερα σημαντική, ώστε να είναι εφικτό να εντοπιστούν τα σημεία που επηρεάζουν τις αναμενόμενες εκροές, τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις. Με απλά λόγια, δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί το έργο της ΟΤΔ, αν δεν καταγραφούν, με λεπτομέρεια, οι ενέργειες που κάνει για να το επιτελέσει.

Στην αναλυτική της μορφή, η καταγραφή αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα βήματα. Για παράδειγμα, ένα τμήμα της καταγραφής των ενεργειών προετοιμασίας της τοπικής στρατηγικής θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- 1) Προετοιμασία Τοπικής Στρατηγικής
  - α) Ενημέρωση / ανάπτυξη ικανοτήτων των στελεχών της ΟΤΔ
    - i) Συμμετοχή σε ενέργειες ενημέρωσης σχετικά με το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του LEADER/CLLD στην προγραμματική περίοδο
    - ii) Διοργάνωση ενεργειών επιμόρφωσης στελεχών σχετικά με τον τρόπο προετοιμασίας της τοπικής στρατηγικής
    - iii) Ενημέρωση συμβούλου υποστήριξης και καθορισμός σχεδίου δράσης
  - β) Προετοιμασία διαβούλευσης
    - i) Καθορισμός προγράμματος συναντήσεων, συμπεριλαμβανομένων των θεματικών συναντήσεων
    - ii) Καθορισμός ατζέντας για κάθε συνάντηση
    - iii) Επιλογή μεθοδολογιών συμμετοχικών διαδικασιών
    - iv) Καθορισμός καταλόγου συμμετεχόντων – Αποστολή προσκλήσεων
  - γ) Πραγματοποίηση διαβούλευσης
    - i) Εφαρμογή συμμετοχικών διαδικασιών
    - ii) Ανάλυση αποτελεσμάτων και κοινοποίηση στους συμμετέχοντες
    - iii) Οριστικοποίηση αποτελεσμάτων

Με τον τρόπο αυτό, δημιουργείται ένας πλήρης κατάλογος των ενεργειών που απαιτούνται για το σχεδιασμό και την εφαρμογή κάθε τοπικής στρατηγικής. Ο κατάλογος χρησιμοποιείται στη συνέχεια για την ανάπτυξη του μοντέλου της λογικής της παρέμβασης.

2.4. Οριοθέτηση του εύρους του σχεδίου αξιολόγησης

Όπως είναι φανερό από την προηγούμενη ενότητα, ο αναλυτικός κατάλογος των ενεργειών αυξάνει σημαντικά την πολυπλοκότητα, στην προσπάθεια σύνθεσής τους για τη δημιουργία ενός λογικού μοντέλου που συνδέει τις ενέργειες με τις δράσεις και τους επιχειρησιακούς, ειδικούς και γενικούς στόχους. Γι' αυτό, μετά την αναλυτική καταγραφή των ενεργειών, απαιτείται η οριοθέτηση του σκοπού και του εύρους του σχεδίου αξιολόγησης.

Στο στάδιο αυτό, καθορίζεται ουσιαστικά ο βαθμός λεπτομέρειας του σχεδίου αξιολόγησης. Σε συνέχεια του παραδείγματος της ενότητας 2.3, ένα σχέδιο αξιολόγησης για το σύνολο της τοπικής στρατηγικής θα μπορούσε να περιλαμβάνει κατηγορίες ενεργειών (όπως τα σημεία α, β και γ) ενώ ένα σχέδιο για μια θεματική αξιολόγηση της προετοιμασίας της στρατηγικής θα μπορούσε να περιλαμβάνει τον αναλυτικό κατάλογο.

Σε πρώτη φάση, οι ομάδα αξιολόγησης θα μπορούσε να βασιστεί σε μια πιο μακροσκοπική οπτική της τοπικής στρατηγικής, ώστε να δημιουργήσει ένα γενικό σχέδιο αξιολόγησης και στη συνέχεια να εστιάσει σε συγκεκριμένα πεδία, μέσω θεματικών αξιολογήσεων.

Για την ιεράρχηση των αναγκών, η ομάδα αξιολόγησης θα μπορούσε να απαντήσει σε ερωτήματα όπως τα παρακάτω:

- ✓ Τι είναι αυτό που θέλει να γνωρίζει η ΟΤΔ περισσότερο;
- ✓ Ποιοί και Πώς θα χρησιμοποιήσουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης;
- ✓ Τι πληροφορίες χρειάζεται να παρέχει στη Διαχειριστική Αρχή;

Επιπλέον, η ομάδα αξιολόγησης θα μπορούσε να κατανείμει χρονικά τις ενέργειες αξιολόγησης ανάλογα με τη χρονική φάση στην οποία βρίσκεται η τοπική στρατηγική και την ιεράρχηση των πεδίων στα οποία εκτιμά ότι θα συμβάλει η αξιολόγηση. Ενδεικτικά:

- ✓ βελτίωση της προετοιμασίας της τοπικής στρατηγικής·
- ✓ βελτίωση/αναθεώρηση της στρατηγικής·
- ✓ επιτάχυνση και απλοποίηση της διαδικασίας αιτήσεων για τους δικαιούχους·
- ✓ επιτάχυνση της υλοποίησης των δράσεων·
- ✓ καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων των έργων που χρηματοδοτεί·
- ✓ βελτίωση της επικοινωνίας των αποτελεσμάτων της τοπικής στρατηγικής στην κοινωνία και σε αυτούς που λαμβάνουν αποφάσεις·
- ✓ αξιολόγηση της εφαρμογής της μεθόδου LEADER (7 αρχές¹)·

---

¹ (1) στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης ανά περιοχή, (2) προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, (3) συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (πχ ΟΤΔ), (4) πολυτομεακή προσέγγιση, (5) καινοτομία, (6) δικτύωση, (7) εδαφική συνεργασία.

- ✓ αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας του LEADER (βελτιωμένο κοινωνικό κεφάλαιο, βελτιωμένη διακυβέρνηση, βελτιωμένα αποτελέσματα και επιπτώσεις) και δημοσιοποίησή της σε όλους τους εμπλεκόμενους.

2.5. Μοντέλο της Λογικής Παρέμβασης (Logic Model)

Μετά την καταγραφή των ενεργειών και τον καθορισμό του βαθμού λεπτομέρειας του σχεδίου αξιολόγησης, ακολουθεί η δημιουργία ενός λογικού μοντέλου που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο οι ενέργειες οδηγούν στην υλοποίηση δράσεων με σκοπό την επίτευξη επιχειρησιακών, ειδικών και γενικών στόχων, συμβάλλοντας έτσι στην πραγματοποίηση των αλλαγών που επιδιώκονται με την τοπική στρατηγική.

Ο στόχος του βήματος αυτού, είναι να βοηθήσει την ομάδα αξιολόγησης να δημιουργήσει ένα λογικό μοντέλο παρέμβασης που:

- αποτυπώνει τις Θεματικές Κατευθύνσεις (ΘΚ) της τοπικής στρατηγικής·
- αποτυπώνει τους Στόχους (ΣΤ) που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της περιοχής παρέμβασης·
- αποτυπώνει τις Δράσεις για την κάλυψη των Στόχων·
- αποτυπώνει τις Ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την υλοποίηση των δράσεων·
- καταγράφει τις παραδοχές, τις προϋποθέσεις επί των οποίων θεμελιώνεται η κάθε ενέργεια·
- αποτυπώνει τη διάρθρωση και τις λογικές συνδέσεις που οδηγούν από τις Ενέργειες στην υλοποίηση μιας Δράσης και από τις εκροές της Δράσης σε ένα ή περισσότερα αποτελέσματα και επιπτώσεις και περιγράφει πως η διάρθρωση αυτή επηρεάζεται από τις ανωτέρω παραδοχές και προϋποθέσεις·
- συνδέει τους ενδιαφερόμενους με τα αποτελέσματα που τους ενδιαφέρουν περισσότερο.

Ιδιαίτερα σημαντική σε αυτό το στάδιο είναι η καταγραφή και ενσωμάτωση στο λογικό μοντέλο των παραδοχών και των προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη σύνδεση μεταξύ των διαφόρων συστατικών του μοντέλου.

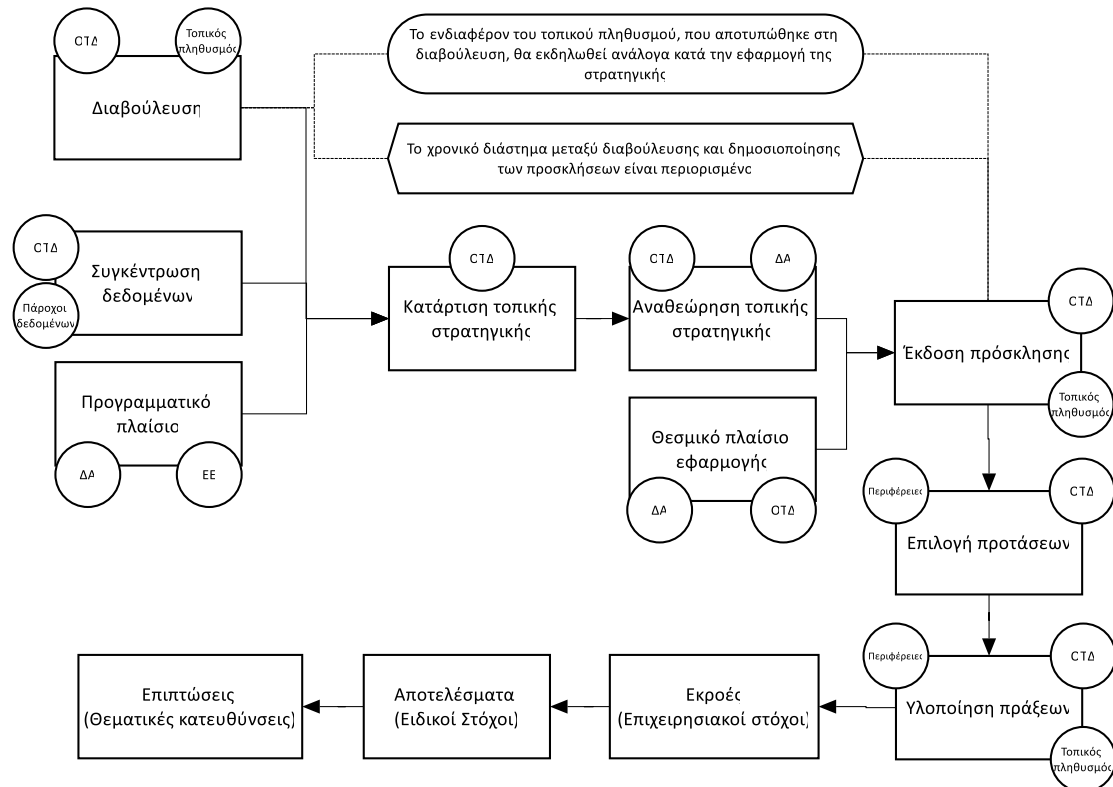
Για παράδειγμα, μια παραδοχή θα μπορούσε να είναι ότι το ενδιαφέρον του τοπικού πληθυσμού, που αποτυπώθηκε στη διαβούλευση, θα εκδηλωθεί ανάλογα κατά την εφαρμογή της στρατηγικής. Ταυτόχρονα, η παραδοχή αυτή βασίζεται στην προϋπόθεση ότι ο χρόνος που θα μεσολαβήσει μεταξύ της διαβούλευσης και της σχετικής πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων δεν θα υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο.

Ένα άλλο παράδειγμα παραδοχής θα μπορούσε να είναι ότι η υλοποίηση μιας δράσης, που προβλέπει μια σειρά δημόσιων έργων, θα οδηγήσει στη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στον τοπικό πληθυσμό και τους επισκέπτες (ειδικός στόχος) της περιοχής. Ο σχεδιασμός αυτός βασίζεται στην προϋπόθεση ότι οι πόροι θα επαρκούν για την υλοποίηση ενός ελάχιστου αριθμού έργων, ώστε η παρέμβαση αν μην είναι σημειακή και αποσπασματική.

Τα παραπάνω θα πρέπει να συνδυάζονται και με τις ομάδες ενδιαφερομένων που εμπλέκονται, καθώς οι ιδιαίτεροι στόχοι της κάθε ομάδας μπορεί να αποδυναμώνουν ή να ενισχύουν τις παραδοχές που τέθηκαν παραπάνω.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί περιγράφεται ένα πολύ γενικό λογικό μοντέλο. Παρουσιάζονται τα διαφορετικά στάδια από την προετοιμασία μέχρι τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του τοπικής στρατηγικής, ποιες ομάδες ενδιαφερομένων διαδραματίζουν τον κυριότερο ρόλο σε κάθε στάδιο και ποιες παραδοχές και προϋποθέσεις λαμβάνονται υπόψη κατά τη διασύνδεση μεταξύ των σταδίων.

2.6. Ερωτήματα αξιολόγησης

Ο στόχος όλων των παραπάνω βημάτων είναι να οργανώσουν τις πληροφορίες με τρόπο που να επιτρέπει στην ομάδα αξιολόγησης να αναπτύξει τα κατάλληλα αξιολογικά ερωτήματα.

Ακόμη και με βάση το πολύ γενικό λογικό μοντέλο του παραπάνω διαγράμματος είναι φανερό ότι μπορούν να αναπτυχθούν ορισμένα σημαντικά ερωτήματα αξιολόγησης και, ακόμα περισσότερο, να καταστούν τα ερωτήματα αυτά περισσότερο σαφή.

Για παράδειγμα, το σχετικά ασαφές ερώτημα αξιολόγησης «σε ποιο βαθμό η τοπική στρατηγική αντικατοπτρίζει τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού;» μπορεί να μετασχηματιστεί ως «σε ποιο βαθμό το ενδιαφέρον του τοπικού πληθυσμού, όπως αποτυπώθηκε κατά την προετοιμασία της στρατηγικής (και ουσιαστικά αντικατοπτρίζει σημαντικό μέρος των αναγκών) εκδηλώθηκε κατά τη δημοσιοποίηση των σχετικών προσκλήσεων;»

Είναι φανερό ότι το δεύτερο ερώτημα είναι περισσότερο σαφές και μετρήσιμο ενώ η απάντησή του εμπεριέχει πολύ μεγαλύτερο βάθος πληροφορίας καθώς θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν όχι μόνο το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ διαβούλευσης και δημοσιοποίησης των προσκλήσεων (παραδοχές – προϋποθέσεις) αλλά και η μεταβολή της αρχικής στρατηγικής (η οποία, θεωρητικά τουλάχιστον, είναι βασισμένη στη διαβούλευση) κατά τη διαδικασία της αναμόρφωσης. Ανατρέχοντας στην αναλυτική καταγραφή των ενεργειών, όπως περιγράφεται στην ενότητα 2.3, είναι πιο εύκολο να εκτιμήσουμε ποιες είναι οι επιμέρους πληροφορίες που θα βοηθήσουν στην απάντηση του ερωτήματος.

Όσο μεγαλύτερο το βάθος της πληροφορίας που εμπεριέχει η απάντηση σε ένα αξιολογικό ερώτημα, δηλαδή όσο περισσότερα τα επιμέρους ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν ώστε να στοιχειοθετηθεί η συνολική απάντηση, τόσο μεγαλύτερη η ανάγκη για λεπτομερέστερη επισκόπηση των διαδικασιών που σχετίζονται με αυτό. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση φαίνεται ότι υπάρχει ανάγκη για σχετική θεματική αξιολόγηση, κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί αναλυτικότερη καταγραφή των βημάτων, των εμπλεκόμενων, των παραδοχών και των προϋποθέσεων και θα αναπτυχθεί ένα λεπτομερές λογικό μοντέλο που θα εστιάζει στα στάδια μεταξύ προετοιμασίας και υλοποίησης της στρατηγικής.

2.7. Δείκτες

Για κάθε ερώτημα αξιολόγησης ορίζεται μια προσέγγιση για την απάντησή του η οποία βασίζεται σε δεδομένα που συλλέγονται είτε απευθείας κατά την υλοποίηση των επιμέρους ενεργειών είτε δευτερογενώς από στατιστικές πηγές. Τα δεδομένα αυτά αποτελούν τους δείκτες με τους οποίους στοιχειοθετείται η απάντηση σε κάθε αξιολογικό ερώτημα. Οι δείκτες διακρίνονται σε:

Δείκτες πλαισίου που αποτελούν τα βασικά μεγέθη που χρησιμοποιούνται για να περιγραφεί το πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται η τοπική στρατηγική. Πρόκειται για μακροσκοπικές παραμέτρους, όπως η απασχόληση ανά τομέα, η προστιθέμενη αξία ανά τομέα κ.ο.κ. Αποτελούν, συνήθως, τη βάση επί της οποίας δομείται η ανάλυση SWOT.

Δείκτες εκροών που μετρούν το άμεσο προϊόν μιας ενέργειας, πχ πλήθος διαβουλεύσεων, αριθμός συμμετεχόντων σε ενέργειες διαβούλευσης με ανάλυση ανά ομάδα ενδιαφερομένων, πλήθος επιχειρήσεων που ενισχύονται με ανάλυση ανά τομέα, δημόσια δαπάνη ανά δράση κ.ο.κ. Οι δείκτες εκροών συμβάλουν στην αποτίμηση της επίτευξης των άμεσων, επιχειρησιακών στόχων κάθε ενέργειας.

Δείκτες αποτελέσματος που μετρούν το άμεσο αποτέλεσμα των εκροών. Για παράδειγμα, η ενίσχυση ενός πλήθους επιχειρήσεων (εκροή) οδηγεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας (αποτέλεσμα). Η διενέργεια ενός πλήθους ενεργειών διαβούλευσης (εκροή), οδηγεί στην υιοθέτηση κατάλληλων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής και κατ' επέκταση στο αυξημένο ενδιαφέρον που εκδηλώνεται στο πλαίσιο των σχετικών προσκλήσεων (αποτέλεσμα). Οι δείκτες αυτοί συμβάλουν στη μέτρηση της επίτευξης των γενικών στόχων κάθε ενέργειας.

Δείκτες επιπτώσεων που μετρούν τη μεταβολή στους δείκτες πλαισίου, δηλαδή κατά πόσο έχει συντελεστεί μια αλλαγή που επιδιώχθηκε με την εφαρμογή της στρατηγικής. Επειδή η αλλαγή αυτή μπορεί να είναι αποτέλεσμα των γενικότερων τάσεων και να μην οφείλεται στην εφαρμογή της τοπικής στρατηγικής, θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια να μετρηθεί η καθαρή συμβολή της τοπικής στρατηγικής στην παρατηρούμενη αλλαγή.

3. Σχέδιο Αξιολόγησης (Evaluation Plan)

Ακολουθώντας τα βήματα της προηγούμενης ενότητας, η ομάδα αξιολόγησης θα έχει καταφέρει:

- να εντοπίσει και αναλύσει τις ομάδες ενδιαφερομένων
- να καταγράψει το σύνολο των ενεργειών που πραγματοποιούνται σε όλο τον κύκλο ζωής της τοπικής στρατηγικής
- να δημιουργήσει τουλάχιστον μια γενική λογική αλληλουχία των ενεργειών με τις αντίστοιχες παραδοχές και προϋποθέσεις
- να αναπτύξει μια σειρά αξιολογικών ερωτημάτων και τους δείκτες που θα συμβάλλουν στην απάντησή τους
- να εντοπίσει τις ανάγκες για θεματικές αξιολογήσεις.

- ✓ Με την επιφύλαξη της αναλυτικής καταγραφής των ενδιαφερομένων και των ενεργειών, σύμφωνα με τις ενότητες 2.2 και 2.3, προτείνεται, σε πρώτη φάση, η ανάπτυξη ενός γενικού λογικού μοντέλου, που θα καθοδηγήσει τη συνολική διαδικασία.
- ✓ Η όλη διαδικασία θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ενός αρχικού σχεδίου αξιολόγησης.
- ✓ Τα ερωτήματα αξιολόγησης και οι θεματικές αξιολογήσεις που θα προκύψουν από την ανάλυση του αρχικού λογικού μοντέλου, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την ανάθεση υπηρεσιών σε εξωτερικό σύμβουλο αξιολόγησης, όπου κρίνεται απαραίτητο.
- ✓ Ανάλογα επιμέρους σχέδια αξιολόγησης θα πρέπει να καταρτισθούν μεταγενέστερα για κάθε θεματική αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη η φάση του κύκλου ζωής του τοπικής στρατηγικής.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η δομή που θα μπορούσε να έχει το σχέδιο αξιολόγησης.

3.1. Περίληψη Σχεδίου Αξιολόγησης

Σύντομη περιγραφή του σκοπού και των κεφαλαίων που περιλαμβάνει το Σχέδιο Αξιολόγησης (γράφεται στο τέλος, αφού δηλαδή ολοκληρωθούν όλα τα κεφάλαια του Σχεδίου Αξιολόγησης).

3.2. Σκοπός Αξιολόγησης

3.2.1. Γενικοί στόχοι των ενεργειών αξιολόγησης

Περιγραφή των στόχων της αξιολόγησης, δηλαδή του τι αναμένει η ΟΤΔ να κερδίσει από τη διεξαγωγή των ενεργειών αξιολόγησης.

3.2.2. Οριοθέτηση του εύρους του σχεδίου αξιολόγησης

Παρουσίαση των αναγκών που πρόκειται να καλύψει το σχέδιο αξιολόγησης, στη βάση της σχετικής ιεράρχησης που περιγράφεται στην ενότητα 2.4. Θα μπορούσαν, επιπλέον, να παρουσιαστούν τα θέματα που δεν θα αποτελέσουν αντικείμενο των ενεργειών αξιολόγησης.

3.3. Αντικείμενο της αξιολόγησης

3.3.1. Ερωτήματα αξιολόγησης

Παρουσίαση των ερωτημάτων αξιολόγησης που θα απαντηθούν μέσω των ενεργειών αξιολόγησης.

3.3.2. Θεματικές αξιολογήσεις

Περιγραφή των θεματικών αξιολογήσεων που προκύπτουν, σύμφωνα με την ενότητα 2.6

3.3.3. Δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν για την απάντηση των ερωτημάτων αξιολόγησης

Περιγραφή κάθε δείκτη και σύνδεσή του με το σχετικό ερώτημα αξιολόγησης.

Θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι δείκτες του Κοινού Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης που ισχύει πανευρωπαϊκά για την πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης. Οι δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων του Κοινού Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης συλλέγονται από τις ηλεκτρονικές αιτήσεις στήριξης στα πληροφοριακά συστήματα (ΠΣΚΕ για τις ιδιωτικές και ΟΠΣΑΑ για τις δημόσιες επενδύσεις) για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΠΑΑ 2014-2020 και συγκεντρώνονται τελικά στο ΟΣΠΑΑ. Οι δείκτες αυτοί περιγράφονται αναλυτικά στο Παράρτημα Ι. Οι ΟΤΔ μπορούν να ζητούν τις τιμές των δεικτών αυτών από την ΕΥΔ ΠΑΑ, προκειμένου να προχωρήσουν σε περαιτέρω ανάλυσή τους.

Προτείνεται για κάθε δείκτη να αναπτυχθεί ένα Τεχνικό Δελτίο Δείκτη, με τη δομή που παρουσιάζεται στο Παράρτημα 4.1, και στο οποίο περιλαμβάνονται όλες οι πληροφορίες για τον ορισμό του δείκτη, τον τρόπο υπολογισμού του και τον τρόπο συλλογής του. Όλα τα Τεχνικά Δελτία μπορούν να συμπεριλαμβάνονται σε Παράρτημα του Σχεδίου Αξιολόγησης.

3.3.4. Μέθοδοι για την απάντηση των ερωτημάτων αξιολόγησης

Περιγραφή συγκεκριμένων μεθόδων, όπου είναι εφικτό σε αυτή τη φάση, για την απάντηση των ερωτημάτων αξιολόγησης.

Για κάθε ερώτημα αξιολόγησης, προσδιορίζονται οι μεταβλητές (κριτήρια κρίσης) που θα χρησιμοποιηθούν και προτείνονται μεθοδολογίες μέτρησής της (μελέτες, παρατηρήσεις, συνεντεύξεις και focus groups, δείκτες κ.α.).

Ερώτημα Αξιολόγησης	Μεταβλητές	Ορισμός/Περιγραφή μεταβλητών	Πως μπορούν να μετρηθούν (μεθοδολογίες)

Πριν η ομάδα αξιολόγησης αποφασίσει οριστικά τη μεθοδολογία μέτρησης, θα πρέπει να ξανασκεφτεί τα παρακάτω:

- α) Η φάση του τοπικής στρατηγικής (είναι αυτός ο τύπος μεθοδολογίας κατάλληλος για την τρέχουσα κατάσταση του τοπικής στρατηγικής;)
- β) Είναι εφικτό; (υπάρχουν οι απαραίτητοι πόροι (ανθρώπινο δυναμικό και προϋπολογισμός για τη συλλογή των δεδομένων;)
- γ) Ακρίβεια
- δ) Αξιοπιστία
- ε) Χρησιμότητα (θα παρέχουν τα αποτελέσματα πληροφορίες χρήσιμες για τους ενδιαφερόμενους και για τη βελτίωση του προγράμματος;)

3.4. Χρονοδιάγραμμα ενεργειών αξιολόγησης

Θα ήταν χρήσιμο οι ΟΤΔ να προγραμματίσουν τον χρόνο όλων των βημάτων για τις δραστηριότητες παρακολούθησης και αξιολόγησης, ιδανικά παράλληλα με τα ορόσημα παρακολούθησης και αξιολόγησης του ΠΑΑ (ετήσιες εκθέσεις που υποβάλλονται από ΕΥΔ ΠΑΑ στο τέλος Ιουνίου και ex post αξιολόγηση 2024).

Κατά την κατάρτιση του χρονοδιαγράμματος, θα μπορούσε να ληφθούν υπ' όψιν οι φάσεις υλοποίησης του τοπικής στρατηγικής και η ιεράρχηση που περιγράφεται στην ενότητα 2.4.

3.5. Μηχανισμός διεξαγωγής της αξιολόγησης

Ποιος μηχανισμός θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση του LEADER σε τοπικό επίπεδο;

- αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση ή συνδυασμός
- κοινή αξιολόγηση με άλλες ΟΤΔ.

3.6. Εκθέσεις και Πόροι Αξιολόγησης

Τα πορίσματα/αποτελέσματα των δραστηριοτήτων αξιολόγησης μπορούν να δημοσιοποιούνται στο κοινό – στόχο εντός της περιοχής της ΟΤΔ (μέλη ΟΤΔ και πληθυσμός), καθώς και εκτός αυτής (ΔΑ, ΕΑΔ, άλλες ΟΤΔ). Αυτό μπορεί να γίνει υπό τη

μορφή έκθεσης σε διάφορες μορφές και για διάφορους αποδέκτες. Παρότι η έκθεση που υποβάλλεται στην ΕΥΔ ΠΑΑ μπορεί να είναι ένα πιο ολοκληρωμένο έγγραφο, η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων σε μέλη της ΟΤΔ και σε ευρύτερο κοινό μπορεί να πραγματοποιείται με έναν πιο φιλικό προς τον χρήστη μορφότυπο (πχ παρουσίαση, ενημερωτικό δελτίο, ιστοσελίδες ή βίντεο). Στον πίνακα που ακολουθεί περιγράφονται οι βασικές αρχές για τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων.

Ποιος;	Κοινό-στόχος (π.χ. φορείς χάραξης πολιτικής, ενδιαφερόμενοι, ευρύ κοινό
Τι;	Θέμα ενδιαφέροντος για το κοινό-στόχο
Πώς;	Δίαυλοι επικοινωνίας
Πότε;	Χρόνος και συχνότητα κοινοποίησης
Ποιος το κάνει;	Αρμοδιότητα για κοινοποίηση

4. Παραρτήματα

4.1. Υπόδειγμα Τεχνικού Δελτίου Δείκτη

Ένα Τεχνικό Δελτίο Δείκτη θα μπορούσε να περιλαμβάνει τις παρακάτω πληροφορίες

Πεδίο	Επεξήγηση
Περιγραφή δείκτη	Ο τίτλος του δείκτη
Κωδικός δείκτη	Αλφαριθμητικός κωδικός του δείκτη
Είδος δείκτη	Εκροών, Αποτελεσμάτων, Επιπτώσεων
Σχετική Θεματική κατεύθυνση	Θεματική κατεύθυνση με την οποία σχετίζεται ο δείκτης. Αν ο δείκτης σχετίζεται με περισσότερες από μία Κατευθύνσεις, θα πρέπει να υπάρχει ανάλυσή του αν Θεματική Κατεύθυνση
Σχετικό Ερώτημα Αξιολόγησης	Ερώτημα ή ερωτήματα αξιολόγησης με τα οποία σχετίζεται ο δείκτης
Ορισμός του δείκτη	Αναλυτική περιγραφή της σημασίας του δείκτη και του τρόπου υπολογισμού του
Μονάδα μέτρησης	Η μονάδα μέτρησης του δείκτη
Δεδομένα που απαιτούνται σε επίπεδο πράξης	Τα δεδομένα που θα πρέπει να συλλέγονται σε κάθε πράξη προκειμένου να υπολογίζεται ο δείκτης. Η πληροφορία συμπληρώνεται όπου απαιτείται
Σημείο συλλογής	Χρόνος και τρόπος συλλογής των στοιχείων
Συχνότητα	Συχνότητα συλλογής των στοιχείων
Καθυστερήσεις	Τυχόν καθυστερήσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ της συλλογής των στοιχείων και της δημοσιοποίησής τους (κυρίως για στατιστικά δεδομένα)
Σχόλια	

4.2. Δείκτες ΚΣΠΑ για Ιδιωτικές Επενδύσεις

Δείκτης εκρών	Περιγραφή Δείκτη	Κωδικός Διάστασης /Δεδομένου Διάστασης	Περιγραφή Διάστασης /Δεδομένου Διάστασης	Δράσεις που αφορά	Τρόπος Συμπλήρωσης
O1	Συνολικές δημόσιες δαπάνες			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O20	Αριθμός έργων LEADER στα οποία παρέχεται στήριξη			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O22	Αριθμός (πλήθος) φορέων υλοποίησης έργου			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
		PPT	Τύπος Δικαιούχου	ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (επιλέγει ένα δεδομένο διάσταση)
		PPT1	ΜΚΟ		
		PPT2	ΟΤΔ		
		PPT3	Δημόσιος Φορέας		
		PPT4	ΜΜΕ		
		PPT5	Άλλο		
AdO-6B.F	Θέσεις εργασίας - Γυναίκες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6B.M	Θέσεις εργασίας - Άνδρες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6A.F	Θέσεις εργασίας - Γυναίκες που δημιουργούνται			19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.6, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.3.6	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6A.M	Θέσεις εργασίας - Άνδρες που δημιουργούνται			19.2.2.3, 19.2.2.4, 19.2.2.6, 19.2.3.3, 19.2.3.4, 19.2.3.6	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
O17	Αριθμός πράξεων συνεργασίας στις οποίες παρέχεται στήριξη (εκτός των ΕΣΚ)			19.2.7.1, 19.2.7.2, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.2.7.5, 19.2.7.6, 19.2.7.7, 19.2.7.8	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O12	Αριθμός συμμετεχόντων* σε δράσεις κατάρτισης			19.2.1.1,19.2.1.2	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ

09	Αριθμός εκμεταλλεύσεων** που συμμετέχουν σε συστήματα στα οποία παρέχεται στήριξη			19.2.7.7	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
----	---	--	--	----------	------------

4.3. Δείκτες ΚΣΠΑ για Δημόσιες Επενδύσεις

Δείκτης εκρών	Περιγραφή Δείκτη	Κωδικός Διάστασης /Δεδομένου Διάστασης	Περιγραφή Διάστασης /Δεδομένου Διάστασης	Δράσεις που αφορά	Τρόπος Συμπλήρωσης
O1	Συνολικές δημόσιες δαπάνες			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O20	Αριθμός έργων LEADER στα οποία παρέχεται στήριξη			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O22	Αριθμός (πλήθος) φορέων υλοποίησης έργου			ΟΛΕΣ	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
		PPT	Τύπος Δικαιούχου	ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ (επιλέγει ένα δεδομένο διάστασης)
		PPT1	ΜΚΟ		
		PPT2	ΟΤΔ		
		PPT3	Δημόσιος Φορέας		
		PPT4	ΜΜΕ		
		PPT5	Άλλο		
O15	Πληθυσμός που επωφελείται από βελτιωμένες υπηρεσίες/υποδομές			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6B.F	Θέσεις εργασίας - Γυναίκες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO-6B.M	Θέσεις εργασίας - Άνδρες που δημιουργούνται			ΟΛΕΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
O4	Αριθμός εκμεταλλεύσεων/δικαιούχων στις οποίες παρέχεται στήριξη			19.2.5.1	ΑΥΤΟΜΑΤΑ
O5	Συνολική έκταση (σε εκτάρια)			19.2.6.1.2	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
O5	Συνολική έκταση (σε εκτάρια)			19.2.5.2	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
O5	Συνολική έκταση (σε εκτάρια)			19.2.6.1.1	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ
AdO.ROAD	Μήκος οδοποιίας (km)			19.2.5.1	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ

4.4. Παραδείγματα ερωτημάτων αξιολόγησης

Τα ερωτήματα αξιολόγησης είναι γενικά ερωτήματα που τίθενται σχετικά με το τοπική στρατηγική. Δεν είναι ίδια με τα ερωτήματα ενός ερωτηματολογίου ή μιας συνέντευξης (αυτά είναι ερωτήματα μέτρησης). Τα ερωτήματα αξιολόγησης είναι σημαντικά ερωτήματα στα οποία προσπαθεί να απαντήσει κάθε κύκλος αξιολόγησης και είναι διαφορετικά ανάλογα με τη φάση του τοπικής στρατηγικής. Επίσης 3-4 ερωτήματα ανά κύκλο αξιολόγησης είναι αρκετά.

Π.χ.

Φάση 1 του τοπικής στρατηγικής ή κύκλος αξιολόγησης 1 (Διαβούλευση)

Πόσο καλά υλοποιήθηκαν οι δράσεις διαβούλευσης?

Σε ποιο βαθμό οι συμμετέχοντες είναι ικανοποιημένοι από τις δράσεις διαβούλευσης?

Σε ποιο βαθμό οι ανάγκες της τοπικής στρατηγικής, προέκυψαν από τις δράσεις διαβούλευσης?

Φάση 2 του τοπικής στρατηγικής ή κύκλος αξιολόγησης 2 (Τοπική Στρατηγική και Πρόγραμμα)

π.χ. Στόχος 6 ΣΤ6

Η Δράση 19.2.5 «Βασικές υπηρεσίες, ανάπτυξη χωριών και διατήρηση της τοπικής κληρονομιάς» σχετίζεται με το στόχο ΣΤ6 «Βελτίωση και ανάπτυξη με εναλλακτικό τρόπο παρεχόμενων βασικών υπηρεσιών προς τον τοπικό πληθυσμό»?

Η Δράση 19.2.4 «Ενδυνάμωση επιχειρηματικότητας και αύξηση της προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών» σχετίζεται με το στόχο ΣΤ6 «Βελτίωση και ανάπτυξη με εναλλακτικό τρόπο παρεχόμενων βασικών υπηρεσιών προς τον τοπικό πληθυσμό»?

.....

Φάση 3 του τοπικής στρατηγικής ή κύκλος αξιολόγησης 3 (Θεσμικό πλαίσιο, προσκλήσεις, επιλογή έργων, κριτήρια επιλογής)

Σε ποιο βαθμό το θεσμικό πλαίσιο συνέβαλε στην επιλογή των καλύτερων έργων?

....

Φάση 4 του τοπικής στρατηγικής ή κύκλος αξιολόγησης 4 (Υλοποίηση και ολοκλήρωση έργων)

Ερωτήσεις αποτελεσμάτων

π.χ. για τα αποτελέσματα του Στόχου 6 ΣΤ6 (λαμβάνοντας υπόψη το μοντέλο της λογικής παρέμβασης)

- Σε ποιο βαθμό τα έργα της Δράσης 19.2.5 έχουν προκαλέσει το αποτέλεσμα 1 (π.χ. βελτίωση αισθήματος ασφάλειας)
- Σε ποιο βαθμό τα έργα της Δράσης 19.2.5 έχουν προκαλέσει το αποτέλεσμα 2 (π.χ. συγκράτηση πληθυσμού)
- Σε ποιο βαθμό τα έργα της Δράσης 19.2.5 έχουν προκαλέσει το αποτέλεσμα 3 (π.χ. ενθάρρυνση νέων οικογενειών)

Ερωτήσεις επιπτώσεων

(Λαμβάνοντας υπόψη τις Θεματικές Κατευθύνσεις του μοντέλου της λογικής παρέμβασης)

- Σε ποιο βαθμό το Τοπική στρατηγική έχει συμβάλει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον αγροδιατροφικό σύμπλεγμα
- Σε ποιο βαθμό το Τοπική στρατηγική έχει συμβάλει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας αγροτικής υπαίθρου
- Σε ποιο βαθμό το Τοπική στρατηγική έχει συμβάλει στην κοινωνική συνοχή και στην καταπολέμηση της φτώχειας

Ερωτήματα που αφορούν την αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας της προσέγγισης LEADER

Αφορούν στην αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας που δημιουργείται μέσω του μηχανισμού υλοποίησης και των δραστηριοτήτων συντονισμού (κοινωνικό κεφάλαιο, τοπική διακυβέρνηση, βελτιωμένα αποτελέσματα).

Για την αξιολόγηση των αλλαγών στο **τοπικό κοινωνικό κεφάλαιο**, τα σχετικά ερωτήματα αξιολόγησης θα μπορούσαν ενδεικτικά να διερευνούν:

- τη συχνότητα και την ποιότητα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των τοπικών παραγόντων και των αλληλεπιδράσεων με εξωτερικούς παρόχους πόρων ή θεσμικούς εταίρους σε διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων·
- την ικανότητα των τοπικών παραγόντων να οργανώνονται σε διάφορες μορφές εταιρικών σχέσεων, δικτύων, λόμπι και ομάδων συμφερόντων και αλληλεγγύης·την ανάπτυξη ικανοτήτων γεφύρωσης και σύνδεσης·
- την αύξηση της εμπιστοσύνης και της αυτοπεποίθησης μεταξύ των παραγόντων στην περιοχή της ΟΤΔ·
- την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις τοπικές ταυτότητες και την εικόνα ή τη φήμη της περιοχής, καθώς και του πληθυσμού, των πόρων και των προϊόντων της·
- την παροχή της δυνατότητας στη νεότερη γενιά να συνδέσει τις μελλοντικές της προοπτικές με ένα όραμα για την περιοχή στην οποία ζει, καθώς και την ενθάρρυνσή της προς αυτό τον σκοπό·
- τις πεποιθήσεις, τη νοοτροπία και τις συμπεριφορές των τοπικών παραγόντων, καθώς και τις σχέσεις μεταξύ αυτών·
- τις συνήθειες διαδικασίες των οργανώσεων, των συστημάτων συνεργασίας και των δικτύων·

- τους νέους ή τροποποιημένους κανόνες που διέπουν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την κοινωνική αναπαραγωγή.

Για την αξιολόγηση των αλλαγών στην **τοπική διακυβέρνηση**, τα σχετικά ερωτήματα αξιολόγησης θα μπορούσαν να διερευνούν:

- τη συμμετοχή διαφόρων φορέων (πχ δημόσιων και μη δημόσιων φορέων) σε έναν δυναμικό και διαδραστικό τρόπο κοινωνικής μάθησης, καθώς και την ποικιλομορφία και την αντιπροσωπευτικότητά τους (πχ στο όργανο λήψης αποφάσεων).
- τους μηχανισμούς καθοδήγησης και διακυβέρνησης (ιεράρχηση, εταιρικές σχέσεις, αλληλεπίδραση, αλληλεγγύη).
- τη διαχείριση σύνθετων αλληλεπιδράσεων και διαπραγματεύσεων στο περιφερειακό σύστημα διακυβέρνησης πολλαπλών βαθμίδων.
- την ενίσχυση των αλληλοεξαρτώμενων σχέσεων των τοπικών φορέων, βάσει τοπικής ταυτότητας ή συλλογικού συμφέροντος.
- τη δημιουργία κινήτρων για τη διατήρηση της συμμετοχής και της δέσμευσης των φορέων γύρω από κοινούς στόχους.
- τη συνεργασία και τη δικτύωση (πχ εξέταση του βαθμού στον οποίο οι ΟΤΔ έχουν αποκτήσει κεντρική θέση ως φορείς ανάπτυξης στην περιοχή).
- τον ρόλο των φορέων στις δομές εξουσίας (νοείται ως η θέση ενός φορέα στο κοινωνικό δίκτυο και όχι μόνο η επίσημη εξουσία του).

Για την αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας που ενσωματώνεται στα **βελτιωμένα αποτελέσματα της υλοποίησης της στρατηγικής**, τα σχετικά ερωτήματα αξιολόγησης θα μπορούσαν να διερευνούν:

- το είδος και την ποιότητα των έργων των οποίων την υποστήριξη έχει καταστήσει δυνατή η μέθοδος LEADER, σε σύγκριση με άλλα καθεστώτα στήριξης.
- εάν νέοι ή διαφορετικοί φορείς υλοποίησης έργων έχουν καταφέρει να εξασφαλίσουν στήριξη για τις δραστηριότητές τους σε σύγκριση με άλλα καθεστώτα στήριξης.
- σε ποιο βαθμό έχει διερευνηθεί και ενεργοποιηθεί νέο δυναμικό της περιοχής μέσω των δραστηριοτήτων της ΟΤΔ.
- σε ποιο βαθμό έχει τονωθεί η καινοτομία χάρη στις δραστηριότητες της ΟΤΔ.
- σε ποιο βαθμό η δημιουργία, η αναγνώριση, η χρηματοδότηση και η συνοδευτική στήριξη έχουν ενισχύσει την ικανότητα απόκρισης των έργων στις τοπικές ανάγκες και τη βιωσιμότητά τους.
- τη διεύρυνση της ομάδας εν δυνάμει δικαιούχων, την αύξηση της τοπικής κινητοποίησης και την έμμεση ενθάρρυνση μη δικαιούχων να συμμετάσχουν στη διαδικασία ανάπτυξης.

Στον πίνακα που ακολουθεί περιγράφονται ενδεικτικά παραδείγματα ερωτημάτων αξιολόγησης για την αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας (πηγή *Οι κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του LEADER, του European Evaluation Helpdesk, Αύγουστος 2017*)

Παραδείγματα ερωτημάτων αξιολόγησης, κριτηρίων απόφασης και δεικτών για την αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας			
Ερώτημα αξιολόγησης	Κριτήρια απόφασης	Δείκτες	
		Δείκτες εκρμών	Δείκτες αποτελεσμάτων
Σε ποιο βαθμό ο μη-χανισμός υλοποίησης και οι δραστηριότητες συντονισμού οδηγούν στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας;	Η συμμετοχή των σχετικών φορέων αγροτικής ανάπτυξης στην εταιρική σχέση έχει εξασφαλιστεί.	Αριθμός και φάσμα των μελών της ΟΤΔ. Ποσοστό συμμετοχής των σχετικών ενδιαφερομένων φορέων σε δραστηριότητες εταιρικής σχέσης.	Βαθμολόγηση των αλλαγών που έχουν γίνει αντιληπτές στη συνεργατική συμπεριφορά και στη λήψη αποφάσεων μεταξύ των εταιρών.
	Η συνεργασία της τοπικής κοινότητας (ομάδες οικονομικού και κοινωνικού σκοπού και εκπρόσωποι δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών) στη στήριξη της διαδικασίας ανάπτυξης έχει αυξηθεί.	Αριθμός και είδος δραστηριοτήτων υποστήριξης τοπικών έργων. Αριθμός και είδος δομών συνεργασίας που εμφανίστηκαν.	Βαθμολόγηση των αλλαγών που έγιναν αντιληπτές σε επίπεδο αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων ενδιαφερόμενων φορέων. Ποσό μόχλευσης για τη στήριξη της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (κινητοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών κονδυλίων από διάφορες πηγές και / ή εθελοντική εργασία).
	Η ΟΤΔ είχε την ικανότητα να κινητοποιήσει και να δημιουργήσει τοπική αγροτική ανάπτυξη μέσω καινοτόμων λύσεων σε παλιά και νέα προβλήματα των αγροτικών περιοχών.	Αριθμός υποστηριζόμενων έργων με καινοτόμο ή πιλοτικό χαρακτήρα. Αριθμός και είδος δομών συνεργασίας που εμφανίστηκαν.	Βαρύτητα των έργων «καινοτομίας» στις συνολικές δαπάνες (%).
	Ενίσχυση των σχέσεων και των συνδέσεων, καθώς και δημιουργία έργων με εξωτερικούς οργανισμούς, με στόχο την ενίσχυση και τη βελτίωση των (καινοτόμων) τοπικών δράσεων.	Αριθμός και είδος δικτύων στα οποία συμμετέχει η ΟΤΔ. Αριθμός και είδος υποστηριζόμενων έργων συνεργασίας. Αριθμός και είδος μελών/τοπικών παραγόντων που εμπλέκονται σε έργα συνεργασίας και δραστηριότητας δικτύωσης.	Ποσοστό των τοπικών στρατηγικών / πρωτοβουλιών που λαμβάνουν συγκεκριμένα οφέλη από δραστηριότητες δικτύωσης και συνεργασίας. Ειδικοί δείκτες αποτελεσμάτων που συνδέονται με τους στόχους των έργων συνεργασίας και των δραστηριοτήτων δικτύωσης.

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΑ 2014 – 2020**

Λεωφ. Αθηνών 58, 10441 Αθήνα,
(30) 210 527 5100

<http://www.agrotikianaptyxi.gr>, <http://www.ead.gr>

